

LEIJONAA JOUSELLA ETELÄ-AFRIKASSA

Avasin ruokailutilan oven ja astuin pimeälle terassille. **LEIJONA!!!** Edessäni, vain parin metrin päässä tuijotti silmät viiruina ja hiljaa uristen naarasleijona. Hätkähdin ja olin jo hypätä takaisin sisälle, kun takaani kuului oppaani Markin ääni: Don't worry! Edessäni oli toinen metsästysfarmin kesyistä leijonista, joka oli otettu tilalle hoitoon läheiseltä eläintarhalla, niiden jäädessä orvoksi emän kuollessa.

JAHTIMAILLE SAAPUMINEN

Ensimmäinen kosketus leijoniin oli saatu, kun matkaa on takana reilut puolitoista vuorokautta. Olimme juuri saapuneet leijonan metsästysalueellemme, Etelä-Afrikan luoteisosaan, lähelle Kalaharin autiomaata. Alue on puoliaavikkoa, ohutta hiekkaa joka paikassa, mutta varsinkin sadekaudella heinikko ja pensaikko on vihreää ja paikkapaikoin sakeaa. Vettä oli koko illan tullut lähes kaatamalla.

Farmin pinta-ala oli 17.000 hehtaaria ja se oli aidattu yli kolme metriä korkealla sähköaidalla. Aita piti kotieläimet ja antiloopit hyvin sisällään, mutta suurpetoja ja varsinkaan pahkasikoja aita ei juuri pidätellyt. Alue oli sisältä jaettu vielä matalammilla, sähköistämättömillä aidoilla pienempiin alueisiin, jotka rajoittivat tilan lihakarjan liikkumista.

Majoitus on noin sadan metrin päässä päärakennuksesta sijaitsevista siisteistä neljän hengen bungaloweissa, joissa oli kaksi kahden hengen huonetta ja oleskelu/keittiö tila, wc, amme ja suihku. Vaikka tiesin pihaleijonien olevan vielä pieniä ja lähes kesyjä, olivat kaikki aistit virittyneet äärimmilleen pimeän pihan ylityksessä. Savannilta yön pimeydestä kuului leijonan ääni, joka muistutti matalaa V8 moottorin jyrinää.

ASEIDEN KOHDISTUSTA

Ensimmäinen jahtiaamu valkeni pilvipoutaisena. Ilma oli raikas ja lämmin. Illan sade oli huuhdellut kaikki vanhat jäljet ja jättänyt maan kosteaksi, jolloin jäljet erottuisivat hyvin. Parempaa metsästysilmaa tuskin voi toivoa.

Hyvin päivettynyt oppaani Pat kasasi pienen keon ohutta hiekkaa ja kiinnitti siihen paperipalan maalitauluksi. Kysyin Markilta, miltä matkalta aloitan jousen kohdistuksen. Viidestä metristä, vastaa hän ilmeenkään värähtämättä. **VIIDESTÄ**, ettei vain kielitaitoni tehnyt tepposiaan, jospa hyvinkin tarkoittit 15 tai 50 metriä, kysyin. Ei, vastaa Mark. Kun jäljitämme leijonaa pensaikossa, saattaa se yhtäkkiä olla viiden metrin päässä edessäsi.

Mielessä käväisi, pitäisikö sittenkin vaihtaa aseeksi 375 H & H.

Olin Suomessa kohdistanut lyhyimmäksi ampumamatkaksi 20 metriä, mutta sama tähtäin kävi viiden metrin matkalta vain muutaman sentin ylös, samoin vielä 25 metrin matkalta tuohon reilun viiden sentin maaliin. Seuraavat tähtäimet olin kohdistanut 35 ja 50 metriin. Jousi ja tähtäimet tuntuivat kestäneen matkan rasitukset hyvin. Yllätin itsenikin, kun ammuin ensimmäisen nuolen 50

metrin matkalta. Nuoli osui vain parin sentin päähän paperin palan keskipisteestä. Naama perusilmeellä totesin, että näyttää tähtäimet olevan kohdallaan.

On vuorossa Kajn kiväärien vuoro. Nousemme Toyota Land Cruiserin avolavalle, jonne on rakennettu savannivarustuksen mukaiset istuimet kolmelle hengelle ja kaarramme kohden pensassavannia. Pääsemme tuskin puoli kilometriä, kun pensaikosta pomppaa liikkeelle parinkymmenen impalan lauma. Erotan laumasta ainoastaan naaraita ja nuoria yksilöitä. Pian viipottaa ensimmäinen pahkasika saparo pystyssä ajouran poikki ja suoran päässä vilahtaa valkohäntä gnu (Black Wildebeest). Ainakin riistaa tuntuu alueella olevan hyvin, toteamme kuin yhdestä suusta.

Saavumme suoralle tiepätkälle, mihin pysähdymme. Taulu tieuralle 25 metrin päähän, kolmihaarainen ampumakeppi pystyyn ja siitä tukea ottaen, tulta. Niin 300 Win Mag kuin 375 H & H käyvät Kajn ampumana erittäin hyvin, vain muutaman sentin ylös. Peruutus vajaan sataan metriin ja laukaukset kummallakin. Nyt reiät ovatkin sitten ihan keskellä. Siitä päätellen millä nopeudella ja tarkkuudella reiät tulevat, en haluaisi olla leijonan housuissa.

Palaamme takaisin farmille ja käsky on selvä. Jahtivarusteet kasaan ja varttitunnin kuluttua liikkeelle.

JÄLKIÄ SANNASSA

Toyotan avolava alkaakin olla täynnä, kun saamme koko seurueemme kyytiin. Markin lisäksi seurueeseemme kuuluvat vielä oppaina Revel ja PH. He ovat leijonajahdissa vain seuraamassa ja mahdollisesti videoimassa, jos siihen tulee tilaisuutta. Jos ja kun saisimme leijonat saaliiksi,

siirtyisimme Revelin farmin alueelle metsästämään pienempää riistaa. Ammattimetsästäjien hyvin tarkassa ja tarkasti valvotussa arvoasteikossa vain Markilla oli heistä riittävä pätevyys toimia oppaana leijonan metsästyksessä, mihin hän olikin erikoistunut.

Avolavan takalaidalla roikkuu toinen hyvin aurinkoa saanut oppaamme ja Pat istahtaa Toyotan konepellille. Hänen tehtävänsä oli minulle jo tuttu lukuisilta Venäjän karhujahtimatkoilta. Konepellillä istuen on kaikista helpoin erottaa riistan jälki kovaltakin tieltä auton liikkuesssa.

Suuntaamme pohjoiseen kohden Botswanan rajaa, alueelle missä tummat oppaamme olivat jo edellisenä päivänä todenneet useamman leijonan jäljet.

Vaikka taivas on pilvinen, on ilma sen verran kirkas, että kirkkauden ja avolavalla tuntuvan ajoviiman takia aurinkolasit ovat välttämättömät.

Huomaamme heti, että oppaamme olivat valmistautuneet jahtiin kuin Pohjois-Karjalan karhujahtin avaukseen ainakin. Savannia halkovat ajourat oli vedetty jonkinlaisella lanalla tai jyrsimellä, niin että ne ovat puhtaalla, pehmeällä hiekalla. Tai melkein puhtaalla. Vähän väliä on jos jonkinlaista jälkeä pitkin tietä ja poikkitiehen. Paviaanin ja strutsin jäljen oppi nopeasti tunnistamaan, mutta mistä erottaa nuo kymmenet eri antilooppien jäljet toisistaan? No, kysyy oppaalta. Sieltä vastaukset tippuu heti kuin apteekin hyllyltä. Samoin voi vain ihailien katsoa, kun pensaikosta vilahtaa pienikin pilkahdus jotakin elävää. Laji ja sukupuoli on heti selvillä.

Olemme kierrelleet tunnin, pari, kun näemme muutaman hiukan korkeamman puun latvassa istuvat korppikotkat. Lantikka suuntaa raadonsyöjien suuntaan ja pian niitä lehahtaa lentoon liki

satapäinen lauma. Paikalta löytyy enää vain lähes kalutut gnu antiloopin luut. Se oli kohdannut matkansa pään päivä tai pari aikaisemmin, mutta edellisillan sade oli huuhdellut kaikki jäljet, joten alkuperäinen saalistaja jää meille arvailujen varaan.

Matka jatkuu taas. Välillä joku oppaista napsauttaa sormiaan ja Mark pysäyttää Toyotan välittömästi. Lyhyt kiikarointi pensaikkoon: Sukeltaja-antilooppi (Grey Duiker), Keihäsantilooppi (Orux), kudu, hirviantilooppi (Eland), lajimääritykset tulevat välittömästi.

Samalla kun Patin käsi heilahtaa ylös, Toyotan keula nyökkää alaspäin. Patin ylös nousseessa kädessä on kaksi sormeaa pystyssä. Samalla erotamme avolavalle saakka kahdet isot kissan jäljet, jotka tulevat tieuralle pensaikosta. Jäljet ovat aivan uuden näköiset, edellisillan sateen jälkeen kuljetut. Ohuessa, pehmeässä, sateen kostuttamassa ajourassa jäljet erottuvat erittäin selvästi.

Se vähäinenkin pulina lavalla lakkaa ja Toyota jatkaa matkaa hiljaisilla kierroksilla. Jäljet jatkuvat pitkin ajouraa reilun pari kilometriä, poiketen vain välillä ihan lyhyitä lenkkejä heinikon puolella. Lopulta jäljet katoavat lopullisesti pensaikkoon.

Kädet huitovat hetken suuntaan ja toiseen ja muutaman sanan neuvottelun jälkeen lähdetään jatkamaan matkaa. Teemme reilun kierroksen parin, kolmen kilometrin päässä, mutta jälki ei palaa tielle. Koska tieverkosto ei ole säännöllinen, emme saa mottia täysin umpeen. Palaamme takaisin lähelle paikkaa, missä jälki häviää tieuralta pensaikkoon.

LEIJONAA KAATUU

Kiinnitän rannesuojan, laukaisulaitteen, etäisyysmittarin kaulaan ja pujotan nuolen valmiiksi jänteeseen ja nuolihyllyy. Kertaan vielä laukaisutapahtuman mielessäni.

Liikkumisjärjestys on jo edellisiltana sovittu valmiiksi. Ensimmäisenä menee jälkeä Pat ja Mark. Sitten heti hänen takanaan tulen minä jousen kanssa ja lähes vierelläni tulee Kaj kiväärin kanssa.

Viimeisinä tulisivat Revel ja PH yrittäen saada videolle, minkä pystyisivät. Revelillä oli videon lisäksi 375 H & H toisessa kädessä.

Leijonan metsästyksen lyhyellä oppimäärällä meille oli edellisiltana opetettu, että yleensä leijona karkaa pensaikosta ennen kuin jäljittäjät sen huomaavat tai kun ryhmä pysähtyy sitä tähystämään. Kuitenkin leijona saattaa olla myös sitä mieltä, että on jäljittäjien vuoro perääntyä ja hän voi jäädä paikalleen. Mark ainakin vakuutteli, että yleensä leijona tekee muutaman valehyökkäyksen, joista viimeisimmillä se kääntyy takaisin vasta muutaman metrin päässä jäljittäjistään.... yleensä. Olemme sopineet, että kivääreillä varustetut Mark, Kaj ja Revel ampuvat vasta, jos leijonan hyökkäys ei pysähdy viiden metrin päässä. Säännöt olivat selvät: jos Mark joutuisi ampumaan leijonan, olisi lupani käytetty, paitsi jos Kaj ampuisi ensimmäisenä ja hänen laukauksensa todettaisiin ensimmäiseksi tappavaksi laukaukseksi. Tällöin leijona olisi Kajn lisenssiltä.

Vaikka jälki näkyy pehmeällä ajouralla erittäin selvästi, ei isonkaan kissan tassuista jäänyt enää heinikon ja pensaikon keskellä kuin pieni anturan painauma sinne tänne. Myös ruoho on ihan eri tyyppistä kuin mihin meidän omissa jäljityksissä olin tottunut. Se on paljon sitkeämpää, eikä taitu ja jätä minkäänlaista uraa merkiksi, mistä isot kissat ovat menneet. Siitä huolimatta jäljittäjämme etenevät erehtymättömän varmasti, reipasta hiipimisvauhtia. Aina kun joku jäljittäjistä erottaa pienenkin painauman maassa, viittaa käsi siihen eleettömästi ja heilauttaa kulkusuuntaan. Jäljen hävitessä erkanevat jäljittäjät pyörähtämään pientä rinkiä ja kun joku lopulta huomaa jäljen, kuuluu vain hiljainen sormien napsautus tai pienen linnun vihellystä vastaava vihellys, käsi heilahtaa ja taas matka jatkuu. Jälleen katson ihailien jäljittäjien ammattitaitoa viestinnässä, tuohon olisi meillä vielä pitkä matka harjoittelua hirven, peuran tai karhun jäljityksessä. Sitä tosin kyllä heti ihmettelen, miksi etummaisella miehellä ei ole taluttimessa koiraa, joka olisi koulutettu jäljittämään leijonaa? Nyt on huippukeli, mutta entä jos olisi ollut muutaman kuukauden satamatta, maa kuivaa ja täynnä vanhaa jälkeä.

Seis. Markin käsi nousee pystyyn merkiksi ja koko ”juna” pysähtyy. Hetken hän tähystää 50 metrin päässä näkyvän hiukan isompien puiden ryhmän juurelle ja kuiskaa: Lion.

Nostan etäisyysmittarin silmilleni ja tarkistan sen 4 x suurennoksella. Erotan oksien välistä hiukan kellertävää kylkeä ja lopulta hahmottuu myös suu hiukan raollaan oleva jykevä pää, lyhyttä läähättävää hengitystä hengittäen. Etäisyysmittari näyttää matkaksi 47 metriä. Ei vielä mitään mahdollisuutta ampua, risuja edessä ja matkaa reilusti liikaa. Olin päättänyt, että ainakaan ensimmäisinä päivinä en edes yrittäisi ampua yli 30 metriin.

Lähdemme Markin kanssa hitaasti kiertämään pensaiden suojassa hiukan lähemmäksi. Pääsemme tuskin kymmentä metriä, kun saman puurykelmän takareunasta heinikon ja oksien välistä ilmestyy näkyviin toinen leijonan pää. Se tuijottaa meitä suoraan ja päästää lyhyen murahduksen. Samalla myös ensimmäinen, hiukan lähempänä oleva leijona huomaa meidät. Tuijotamme toisiamme ikuisuudelta tuntuvan ajan, minuuttikaupalla... tai oli se ainakin useita sekunteja. Sitten kellertävä kylki vain vilahtaa ja kissat ovat poissa.

Taas jäljitys jatkuu jo tutuksi tulleella kokoonpanolla, nyt eteneminen on vain vieläkin varovaisempaa. Jonkin matkaa jäljitettyämme huomaamme, että toisen leijonan jäljet ovat hävinneet ja edessämme on vain yhdet jäljet. Tiedustelen Markilta, kuinka pitkälti leijona normaalisti pakenee karkotessaan. 100 m – 10 km, jokainen leijona ja jokainen kerta ovat erilaisia, vastaa hän. Jos leijona on kylläinen ja sillä olisi ollut osin syömätön saalis lähistöllä, oletettavasti se ei karkkoaisi kauaksikaan. Nyt kuitenkin näillä kissoilla ei ollut metsästysonnea viimeöisen sateen jäljiltä, joten ne saattoivat juosta pitkällekin.

Olemme seuranneet jälkeä jälleen ehkä pari kilometriä. MUURRRRRH, veret pysäyttävä karjaisu kuuluu aivan yllättäen reilun viiden metrin päästä takavinosta tiheästä pensaikosta. Kaikkien kiväärimiesten kiväärit singahtavat poskelle ja minäkin vetäisen vaistomaisesti jousen viireeseen pensaikon suuntaan, niin kuin siitä jotakin apua olisi mahdollisen päälle hyökkäävän leijonan pysäyttämiseksi.

Tuijotamme kaikki pensaikkoon, mutta sieltä ei näy vilaustakaan ja on aivan hiljaista. Tai melkein. Kuulen oman sydämen lyönnit ja olen kuulevinani myös muiden pumppujen pyrkivän ulos rinnasta.

Hiljaisuutta kestää ainakin minuutin, kunnes Mark aloittaa vuodatuksensa paikallisella murteella. Palautekeskustelu tehdystä työstä jäljittäjien kanssa käydään välittömästi. Revel kääntää meille sen verran, että nyt opastetaan tummaa opasta: Miten voi olla mahdollista, että ettette huomanneet leijonaa, joka oli tehnyt lyhyen ketunlenkin ja laski meidät ohitse reilun viiden metrin päästä. Itse kun katson pensaikkoon, josta leijonan ohitimme, en ihmettele yhtään ettei kukaan sitä huomannut.

Lopulta Mark saa ”palkittua” jäljittäjät ja matka jatkuu. Vahingosta viisastuneena jatkamme matkaa taas entistäkin tarkempana.

Jäljitystä on jatkunut jo reilusti toista tuntia, kun PH kysyy minulta ,onko minulla tyhjää kasettia videokameraan. Ensimmäinen alkaa olla täynnä, vaikka hän on ottanut vain pätkiä sieltä täältä. On... autolla, vastaan. Kierrämme juuri tiheää pensaspuskaa, kun Pat jälleen pysähtyy ja pienellä kädenliikkeellä osoittaa edessä erottuvaa puuta ja sen juurella olevaa pensasryhmää.

Pysähdymme ja kiikarit nousevat välittömästi. Samalla nostan itsekin lasermittarin silmille ja tuijotan pensaikkoon. LEIJONA. Oksien välistä erottuu hiukan kellertävää, meitä kohden olevaa leijonan rintaa. Lasermittari näyttää pensaan reunaan matkaksi 30 metriä. Samalla pensaikosta kuuluu syvä, kumea, murinaa muistuttava varoitusääni. Ihan kuin leijona haluaisi ilmoittaa: Ei askeltakaan enää! Siirryn Markin etupuolelle, jousi valmiina. Tumma opas on vain hävinneet siitä edestä.

Tähystämme pensaikkoon yrittäen koko ajan nähdä sopivaa välikköä, missä oksia ei olisi edessä, mutta pienikin siirto sivulle hävittää leijonan kokonaan näkyvistä. Aina kun liikahdamme, kuuluu pensaikosta varottava murina. Mark kertoo kuiskaten, että tästä puskaista leijona ei enää halua lähteä pakoon, vaan se tulee tarjoamaan meille sitä mahdollisuutta. Ampumapaikkaa ei kuitenkaan avaudu, vaikka kuinka yritämme kurkistella kummalta tahansa sivulta.

Olemme olleet pattitilanteessa varmaan viisi minuuttia, kun Mark pyytää käsimerkillä seuraamaan. Peräännyimme lähimmän pensaan suojaan ja sieltä kierrämme puuta, jonka juurella leijona on, yli 90 astetta eri kulmaan. Sieltä erottuu hiukan leijonan kellertävää kylkeä, mutta samalla kun yritämme siirtyä hiukan lähemmäksi ja puhtaammalle ampumalinjalle, leijona huomaa meidät jälleen ja pyörähtää murahtaen rinta meihin päin. Jälleen tuijotamme toisiamme, kuin emme kumpikaan varmaan ihan varmaksi tietäisi kumpi on saalis ja kumpi saalistaja.

Peräännyimme jälleen ja palaamme pensaas suojassa alkuperäiseen paikkaan, kuitenkin pensasryhmää näkösuojana käyttäen hiukan lähemmäksi. Tarkistan laserilla matkan pensaas reunaan, 24 metriä. Samalla leijona murahtaa ja syöksähtää metrin, kaksi lähemmäksi, niin että sen koko rinta on ulkona pensaikosta. Vetäisen jousen vireeseen, mutta samalla leijona on jo pyörähtänyt takaisin pensaas keskelle. Jälleen odotamme. Muista hengittää, syvään ja rauhallisesti, muistutan itseäni.

Murahdus ja loikka. Samalla kun vetäisen jousen vireeseen, pysähtyy leijona puoliksi puskausta ulkona, rinta suoraan minuun päin ja pää ylväästi pystyssä.

Vasemman käden ote, oikea käsi korvan nipukalle, nuolen sulka huulen reunaan, lyhyt uloshengitys ja 20 metrin tähtäin pysähtyy leijonan rintakuoppaan. Oikean käden etusormi lähettää nuolen liikkeelle kuin varkain.

Leijona pyörähtää salaman nopeasti takaisin pensaikkoon, mutta heti perästä sieltä kuuluu korahteleva uloshengitystäni.

GOOD SHOT, GOOD SHOT, kuuluu takaani Markin ääni. Ääni pensaikosta lakkaa melkein välittömästi ja liikettä ei ole näkynyt sen jälkeen kun leijona pyörähti sinne takaisin. Odotamme pari minuuttia ja sitten kierrämme pensaikkaa varovasti.

Leijona lepää puskan takareunassa karvankaan värähtämättä, vain kymmenkunta metriä siitä missä nuoli sen tavoitti. Congratulations! kuuluu useammasta suusta ja kädet puristavat kättäni.

Vedämme leijonan ulos pensaikosta ja asettelemme sen hiekkakasan päälle kuvausta varten. Oppaiden nopea analyysi kertoo kyseessä olevan ison naaraan. Painoksi tarjotaan 170 –180 kg, mutta itse olisin valmis siitä pudottamaan parikymmentä kiloa. Samalla teemme kuolinsyyn tutkimuksen. Nuoli on mennyt sisään suoraan pistokuopasta, lävistänyt koko leijonan pituussuunnassa ja tullut viisi senttiä peräreiän vierestä ulos. Nuolen leikkurikärki on ulkona noin viisi senttiä. Toteamme yksissä tuumin, mikä teho 70 paunan jousella ja leikkurikärjellä on. Yksikään meidän kivääreistämme ei olisi avautuvakärkisellä luodilla läpäissyt leijonaa pituussuunnassa.

KAATAJAISIA

Leiriin saavuttuamme ei mene montaakaan hetkeä, kun paikalle ilmestyneet puolenkymmentä apumiestä nylkevät leijonan. Ehdin ainoastaan ihailia, kun Pit nylkee leijonan varpaat ja kynnet. Pieni, kuin kirurgin veitsi vain pyörähtelee muutaman kerran ja niin on varvas kerrallaan käsitelty. Muistan kateellisena minkälaista nyhräämistä karhun kápälien nylkeminen on aina ollut. Samalla irtoavat leijonan lavasta pienet luut. Ihmetellessämme niitä meille kerrotaan niiden olevan pienet, täysin ylimääräiset jäännelut, ”kelluvat luut”, jotka eivät ole kiinni missään muissa luissa eikä niillä ole mitään selvää tarkoitusta. Nämä luut kuitenkin puhdistetaan huolella ja niiden kerrotaan paikallisten keskuudessa olevan erittäin arvostetut metsästysmuistot. Mark kertoo, että samanlaiset luut löytyivät myös muutamilta muilta petoeläimillä.

Kokoonnumme majoitusbungalowillemme ja kaivamme kaatajaispullon esille. Koskenkorva-pullo on kannattanut lennättää Helsingistä tänne asti tätä tilaisuutta varten. Jopa PH, joka on kuulemma jo oman osuutensa alkoholista juonut, kilistää yhden lasillisen kanssamme.

Onnekseni käyn myös uimassa pihalla olevassa uima-altaassa, kun ilta-aurinko vielä pilkahtelee tummenevien pilvien välistä.

Pian taivas repeääkin ja vettä tulee jälleen lähes kaatamalla pitkälle yöhön.

